Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
JEANA RICHARDA DE LA TOUR
přednesené dne 1. října 2020[1]

Věc C-501/19

UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor
proti
Pro Management Insolv IPURL, jakožto likvidátor Asociația Culturală „Suflet de Român“

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Daně – Daň z přidané hodnoty (DPH) – Směrnice 2006/112/ES – Zdanitelná plnění – Odměna za sdělování hudebních děl veřejnosti – Platba za nevýhradní licenci uživateli děl – Organizace kolektivní správy autorských práv, která vybírá tuto odměnu na účet majitelů těchto práv“

I. Úvod

1. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 24 odst. 1, čl. 25 písm. a) a článku 28 směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty[2].

2. Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România – Asociația pentru Drepturi de Autor (Rumunská unie skladatelů a hudebníků – Sdružení pro autorská práva, dále jen „UCMR – ADA“) a Asociația Culturală „Suflet de Român“ (kulturní sdružení „Rumunská duše“, dále jen „kulturní sdružení“), v současné době v likvidaci, ohledně platby části poplatků, zvýšených o daň z přidané hodnoty (DPH), které toto sdružení dluží UCMR – ADA, za sdělování hudebních děl veřejnosti při představení, zejména při veřejné prezentaci.

3. Soudnímu dvoru je tak poskytnuta příležitost upřesnit, jaké jsou z hlediska směrnice o DPH povinnosti nositelů autorských práv k hudebním dílům a jaké jsou povinnosti organizací kolektivní správy, pokud tyto organizace vybírají poplatky za udělení nevýhradních licencí k užívání dotčených děl na účet těchto nositelů a tito nositelé jim platí provizi za kolektivní správu jejich odměn.

4. Na základě analýzy takto uskutečněných plnění s tímto, v praxi častým, zásahem ze strany organizace kolektivní správy, která není sama nositelem autorských práv, ani je sama nepřevádí a není příjemcem vybraných poplatků, navrhnu Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že nositelé autorských práv poskytují služby ve smyslu směrnice o DPH, a upřesnil důsledky, které z toho musí být vyvozeny pro každou z osob povinných k dani podle toho, zda organizace kolektivní správy jedná vlastním jménem nebo jménem těchto nositelů.

1 – Původní jazyk: francouzština.

2 – Úř. věst. 2006, L 347, s. 1, dále jen „směrnice o DPH“.

II. Právní rámec

A. Směrnice o DPH

5. Článek 2 odst. 1 písm. c) směrnice o DPH stanoví:

„Předmětem DPH jsou tato plnění:

[…]

c) poskytnutí služby za úplatu uskutečněné v rámci členského státu osobou povinnou k dani, která jedná jako taková.“

6. Článek 24 odst. 1 této směrnice zní následovně:

„ ‚Poskytnutím služby‘ se rozumí každé plnění, které není dodáním zboží.“

7. Článek 25 písm. a) uvedené směrnice stanoví:

„Poskytnutí služby může mimo jiné spočívat v některém z těchto plnění:

a) postoupení nehmotného majetku bez ohledu na to, zda je vázán na určitý dokument zakládající vlastnické právo či nikoli.“

8. Článek 28 směrnice o DPH stanoví:

„Jestliže se osoba povinná k dani podílí na poskytnutí služby a jedná přitom vlastním jménem, avšak na účet jiné osoby, má se za to, že obdržela i poskytla tuto službu ona sama.“

B. Rumunské právo

1. Daňový zákon

9. Ustanovení § 126 odst. 1 písm. a) legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal (daňový zákon č. 571/2003) [3] ze dne 22. prosince 2003, ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:

„Pro účely DPH jsou v Rumunsku zdanitelná plnění, která splňují následující kumulativní podmínky:

a) plnění, která jsou ve smyslu §§ 128 až 130 dodáním zboží nebo poskytnutím služby nebo jsou za ně považována, která podléhají DPH, uskutečněná za úplatu.“

10. Ustanovení § 129 daňového zákona, nadepsané „Poskytnutí služby“, stanoví:

„1. Poskytnutím služby se rozumí každé plnění, které není dodáním zboží podle § 128.

2. Jestliže se osoba povinná k dani podílí na poskytnutí služby a jedná přitom vlastním jménem, avšak na účet jiné osoby, má se za to, že obdržela i poskytla tuto službu ona sama.

3 – M. Of., část I, č. 927/23. prosince 2003, dále jen „daňový zákon“.

3. Poskytnutí služby zahrnuje taková plnění, jako jsou:

[…]

b) postoupení nehmotného majetku bez ohledu na to, zda je vázán na určitý dokument zakládající vlastnické právo či nikoli, zejména: převod nebo postoupení autorského práva, patentu, licence, ochranné známky nebo podobného práva;

[…]

e) zprostředkovatelské služby uskutečněné osobami, které jednají jménem a na účet jiných osob, pokud se podílí na dodání zboží nebo poskytnutí služby.

[…]“

2. Zákon o právu autorském

11. Ustanovení § 13 písm. f) legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (zákon č. 8/1996 o právu autorském a právech s ním souvisejících)[4] ze dne 14. března 1996, ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:

„Užíváním díla vznikají autorovi samostatná a výhradní majetková práva, která mu umožňují povolit nebo zakázat:

[…]

f) přímé či nepřímé sdělování díla veřejnosti jakýmkoli způsobem, včetně jeho zpřístupnění veřejnosti takovým způsobem, že k němu má veřejnost přístup z místa a v době, které si zvolí.“

12. Hlava III tohoto zákona je nadepsána „Správa a ochrana autorského práva a práv s ním souvisejících“. Kapitola I této hlavy týkající se „[s]právy majetkových práv autorských a práv s nimi souvisejících“ obsahuje tři oddíly. Ustanovení §§ 123 až 123^4 jsou obsažena v oddíle I, nadepsaném „Obecná ustanovení“.

13. Ustanovení § 123 odst. 1 a 3 uvedeného zákona stanoví:

„1. Nositelé autorského práva a práv s ním souvisejících mohou vykonávat práva, která jsou jim přiznána tímto zákonem, osobně nebo na základě zmocnění prostřednictvím organizací kolektivní správy za podmínek stanovených tímto zákonem.

[…]

3. Nositelé autorských práv a práv s nimi souvisejících nesmí postoupit majetková práva přiznaná tímto zákonem organizacím kolektivní správy.“

14. Ustanovení § 123^1 zákona o právu autorském stanoví:

„1. Kolektivní správa je povinná pro výkon následujících práv:

[…]

4 – M. Of., část I, č. 60/26. března 1996, dále jen „zákon o právu autorském“.

e) právo sdělovat hudební díla veřejnosti […]

[…]

2. U kategorií práv uvedených v odstavci 1 zastupují organizace kolektivní správy rovněž nositele práv, kteří jim neudělili zmocnění.“

15. Ustanovení § 125 odst. 2 tohoto zákona, obsažené v oddíle II, nadepsaném „Organizace kolektivní správy práva autorského a práv s ním souvisejících“, stanoví:

„[O]rganizace [kolektivní správy] jsou založeny přímo nositeli autorských práv a práv s nimi souvisejících, fyzickými nebo právnickými osobami, a jednají v mezích zmocnění, které je jim uděleno, a na základě stanov přijatých podle postupu stanoveného zákonem.“

16. Ustanovení § 129[1] uvedeného zákona zní následovně:

„Je-li kolektivní správa povinná, pokud není nositel [autorských práv] členem žádné organizace, je ve vztahu k němu příslušná organizace odvětví, která má nejvyšší počet členů. Nezastoupení nositelé práv mohou požadovat částky, které jim náleží, ve lhůtě tří let ode dne oznámení. Po uplynutí této lhůty se nerozdělené nebo nepožadované částky použijí v souladu s rozhodnutím valné hromady, s výjimkou nákladů na správu.“

17. V rámci hlavy III kapitoly I zákona o právu autorském oddíl III, nadepsaný „Fungování organizací kolektivní správy“, obsahuje ustanovení §§ 130 až 135.

18. Ustanovení § 130 odst. 1 tohoto zákona stanoví:

„Organizace kolektivní správy mají povinnost:

a) udělit nevýhradní povolení uživatelům, kteří o ně požádají před jakýmkoli užíváním chráněného repertoáru, za odměnu prostřednictvím nevýhradní licence, v písemné formě;

b) zpracovat metodiky pro jejich oblasti činnosti, které zahrnují příslušná majetková práva, které musí být sjednány s uživateli za účelem platby za uvedená práva v případě děl, jejichž způsob užívání znemožňuje udělení individuálního povolení nositeli práv;

c) uzavřít jménem nositelů práv, kteří jim udělili zmocnění, nebo na základě dohod uzavřených s odpovídajícími organizacemi v zahraničí, obecné smlouvy s organizátory představení […];

[…]

e) vybírat částky dlužné uživateli a rozdělovat je mezi nositele práv […];

[…]“

19. Ustanovení § 131[1] odst. 1 uvedeného zákona, které doplňuje ustanovení § 130 odst. 1 písm. b), stanoví:

„Metodika se sjednává organizacemi kolektivní správy se zástupci stanovenými v § 131 odst. 2 písm. b) při respektování následujících hlavních kritérií:

a) kategorie nositelů práv, členů nebo nečlenů, jakož i oblast, ve které je sjednávání prováděno;

[…]“

20. Ustanovení § 134 zákona o právu autorském stanoví:

„1. Výkon kolektivní správy stanovené zmocněním nijak neomezuje majetková práva nositelů.

2. Kolektivní správa se vykonává podle následujících pravidel:

a) rozhodnutí týkající se metodik a pravidel pro výběr poplatků a jiných částek od uživatelů a rozdělování těchto částek mezi nositele práv, jakož i rozhodnutí týkající se jiných významnějších aspektů kolektivní správy, musí být přijata členy v rámci valné hromady v souladu se stanovami;

b) provize dlužná nositeli práv, kteří jsou členy organizace kolektivní správy, na pokrytí nákladů na fungování této organizace […] a provize dlužná organizaci kolektivní správy, která je jediným výběrčím […], mohou představovat společně nejvýše 15 % ročně vybraných částek;

c) v případě neexistence výslovného rozhodnutí valné hromady nelze částky vybrané organizací kolektivní správy použít pro jiné společné účely než je úhrada skutečných nákladů spojených s výběrem dlužných částek a jejich rozdělením mezi členy; valná hromada může rozhodnout, že nejvýše 15 % vybraných částek lze použít pro společné účely a výlučně v mezích oblasti činnosti;

d) částky vybrané organizací kolektivní správy se rozdělí individuálně mezi nositele práv poměrně k užívání repertoáru každého z nich, nejpozději šest měsíců po datu výběru; nositelé práv mohou požadovat platbu částek vybraných nominálně, nebo jejichž rozdělení nevyžaduje předložené zvláštních dokladů, ve lhůtě do 30 dnů od data výběru;

e) provize dlužná nositeli práv se srazí z částek dlužných každému z nich po výpočtu individuálního rozdělení;

[…]

3. Poplatky uhrazené organizacím kolektivní správy nejsou jejich příjmy a ani je za takovéto příjmy nelze považovat.

4. Při výkonu jejich zmocnění podle tohoto zákona nelze na organizace kolektivní správy převést ani postoupit autorská práva nebo práva s nimi související, ani výkon těchto práv.“

III. Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

21. UCMR – ADA je organizací kolektivní správy majetkových autorských práv k hudebním dílům. Ze strany Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (rumunský Úřad pro autorská práva) byla určena jako jediná organizace vybírající poplatky v souvislosti s majetkovými autorskými právy ke sdělování takových děl veřejnosti na koncertech, představeních nebo uměleckých akcích.

22. Dne 16. listopadu 2012 kulturní sdružení organizovalo představení, během kterého byla předváděna hudební díla. Za tímto účelem získalo od UCMR – ADA nevýhradní licenci k užívání těchto děl za zaplacení poplatků za sdělování těchto děl veřejnosti.

23. V návaznosti na odmítnutí kulturního sdružení zaplatit v plném rozsahu poplatky požadované UCMR – ADA Tribunalul București (obvodní soud v Bukurešti, Rumunsko) a Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti, Rumunsko) rozhodly, že žádost UCMR – ADA byla opodstatněná. Odvolací soud nicméně rozhodl, že výběr poplatků UCMR – ADA za sdělování hudebních děl veřejnosti nepodléhá DPH a v důsledku toho odečetl od výše poplatků, které bylo sdružení povinno doplatit, částku DPH.

24. Před Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko), předkládajícím soudem, UCMR – ADA zejména tvrdí, že svým rozhodnutím odvolací soud porušil daňový zákon tím, že odmítl použití DPH na poplatky k tíži kulturního sdružení jakožto uživatele dotčených hudebních děl. UCMR – ADA tvrdí, že byla porušena zásada neutrality DPH, jelikož toto rozhodnutí odvolacího soudu má za následek, že je zatížena DPH, i když není koncovým uživatelem těchto děl.

25. První otázka, kterou si klade předkládající soud, se týká kvalifikace – z hlediska rozsudku ze dne 18. ledna 2017, SAWP [5] – plnění, kterým nositelé autorských práv k hudebním dílům povolují užívání těchto děl organizátory představení. Představuje toto plnění „poskytnutí služby za úplatu“ a přesněji „postoupení nehmotného majetku“ ve smyslu čl. 25 písm. a) směrnice o DPH?

26. V případě kladné odpovědi Soudního dvora na tuto otázku se předkládající soud táže jednak s odkazem na rozsudek ze dne 14. července 2011, Henfling a další [6], na to, zda organizace kolektivní správy, která vybírá poplatky od uživatelů hudebních děl, uskutečňuje sama poskytnutí služby ve smyslu článku 28 směrnice o DPH, který podle judikatury Soudního dvora vytváří fikci dvou totožných služeb poskytovaných postupně, třebaže tato organizace může zastupovat nositele autorských práv bez zmocnění a spravuje tato práva na základě zákonných povinností. Dále se dotazuje na důsledky, které je z toho třeba vyvodit ohledně základu pro výpočet DPH a její fakturace jak organizací kolektivní správy, tak i autory při výběru poplatků.

27. Za těchto podmínek se Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Poskytují nositelé práv k hudebním dílům služby ve smyslu čl. 24 odst. 1 a čl. 25 písm. a) směrnice [o DPH] ve prospěch organizátorů představení, od kterých organizace kolektivní správy na základě povolení (nevýhradní licence) vybírají vlastním jménem, ale na účet těchto nositelů práv, poplatky za sdělování hudebních děl veřejnosti?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku, jednají organizace kolektivní správy, pokud vybírají od organizátorů představení poplatky za právo sdělovat hudební díla veřejnosti, jako osoby povinné k dani ve smyslu článku 28 směrnice o DPH, a jsou povinny vystavovat dotčeným organizátorům představení faktury včetně DPH? Pokud jsou autorům a dalším nositelům autorských práv k hudebním dílům vyplaceny poplatky, musí tyto osoby vystavovat organizaci kolektivní správy faktury, včetně DPH?“

28. UCMR – ADA předložila písemné vyjádření, stejně jako rumunská a polská vláda, jakož i Evropská komise, které rovněž ve stanovené lhůtě odpověděly na otázky k písemnému zodpovězení položené Soudním dvorem, který rozhodl, že ve věci rozhodne bez jednání k přednesu řečí.

IV. Analýza

29. Spor v původním řízení se týká zdanění DPH právních vztahů, jejichž předmětem je sdělování hudebních děl veřejnosti prostřednictvím organizace kolektivní správy autorských práv k těmto dílům.

5 – C-37/16, dále jen „rozsudek SAWP“, EU:C:2017:22.

6 – C-464/10, dále jen „rozsudek Henfling a další“, EU:C:2011:489, bod 35, týkající se šesté směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně (Úř. věst. 1977, L 145, s. 1; Zvl. vyd. 09/001, s. 23) a speciálně čl. 6 odst. 4 této směrnice, jehož znění je totožné se zněním článku 28 směrnice o DPH.

30. Tato otázka je obzvláště závažná, jelikož systém správy autorských práv a práv s nimi souvisejících na účet několika nositelů těchto práv a pro jejich kolektivní prospěch je velmi starý a funguje ve všech členských státech. Je uváděn jako nejvhodnější prostředek jak pro autory ke správě jejich práv, mezi která patří i právo užívat jejich díla za odměnu, tak i pro uživatele za účelem usnadnění jejich přístupu k dílům [7].

31. Předkládající soud se zabývá otázkou kvalifikace tohoto plnění jako „poskytnutí služby“, na němž se podílí zprostředkovatel ve smyslu článku 28 směrnice o DPH.

32. V důsledku toho se domnívám, že otázky předkládajícího soudu vedou k tomu, že s ohledem na judikaturu Soudního dvora musí být stanoveny jednak podmínky pro kvalifikaci jako „poskytnutí služby“ plnění, které spadá do výkonu některého z chráněných práv, jejichž nositeli jsou autoři práv, a sice práva na odměnu, stanovené v čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice o DPH a upřesněné v čl. 25 písm. a) této směrnice [8], jakož i podmínky pro kvalifikaci zprostředkování v oblasti nehmotného majetku.

33. Dále pak budou muset být upřesněny důsledky, které je třeba vyvodit ohledně určení základu pro výpočet zdanění DPH, jakož i fakturace, v souladu s čl. 220 odst. 1 směrnice o DPH [9].

A. K první předběžné otázce

34. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 2 odst. 1 písm. c) a čl. 25 písm. a) směrnice o DPH musí být vykládány v tom smyslu, že nositelé autorských práv k hudebním dílům poskytují službu ve prospěch organizátorů představení, kteří jsou oprávněni sdělovat tato díla veřejnosti za poplatky vybírané organizací kolektivní správy vlastním jménem na účet těchto nositelů práv.

35. Pochybnosti vyjádřené předkládajícím soudem vyplývají z jeho otázek týkajících se dosahu rozsudku SAWP z důvodu kritérií, která Soudní dvůr stanovil, když rozhodl, že nositelé práv na rozmnožování, na jejichž účet vybírají organizace kolektivní správy autorských práv a práv s nimi souvisejících vlastním jménem poplatky z titulu prodeje prázdných nosičů a záznamových a rozmnožovacích zařízení, neposkytují službu ve smyslu směrnice o DPH [10].

36. Ačkoli se mi toto porovnání s rozsudkem SAWP jeví vhodné z důvodu toho, jak Soudní dvůr přezkoumal otázku týkající se zdanění DPH plnění týkajícího se užívání chráněných autorských práv spravovaných kolektivní organizací a přijatého právního uvažování, dosah řešení přijatého Soudním dvorem musí být podle mého názoru omezen na zvláštní okolnosti věci, ve které byl vydán tento rozsudek, na jejichž základě stanovil dvě kritéria.

7 – V tomto ohledu lze zdůraznit, že zájem na tomto systému byl posílen ve prospěch rozvoje nových prostředků pro šíření hudebních děl, jejichž rozsah značně překračoval kapacity individuální správy práv autorů za účelem kontroly užívání jejich děl, speciálně na zahraničních trzích [viz bod 2 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu (Úř. věst. 2014, L 84, s. 72)]. Význam poslání organizací kolektivní správy autorských práv vyplývá rovněž z přijetí norem společných pro členské státy ve směrnici 2014/26. Při této příležitosti bylo zdůrazněno, že se tyto organizace podílejí na uskutečňování obecnějšího cíle propagace rozmanitosti kulturních projevů v rámci Evropské unie (viz bod 3 odůvodnění této směrnice), že je nezbytné zharmonizovat zásady, které upravují organizaci uvedených organizací za účelem zajištění jejich řádného fungování (viz body 5 a 55 odůvodnění, jakož i čl. 1 první věta uvedené směrnice) a že musí být přijata zvláštní ustanovení, která posílí jejich roli za účelem usnadnění udělování licencí k autorským právům k hudebním dílům za účelem jejich používání online na evropské úrovni (viz bod 40 odůvodnění a čl. 1 druhá věta téže směrnice).

8 – V tomto ohledu se domnívám, že výklad čl. 24 odst. 1 směrnice o DPH, uvedený předkládajícím soudem v jeho první předběžné otázce, nepovažuji za nutný, viz bod 43 tohoto stanoviska.

9 – Ve znění změny provedené směrnicí Rady 2010/45/EU ze dne 13. července 2010 (Úř. věst. 2010, L 189, s. 1).

10 – Viz rozsudek SAWP (bod 33).

37. Soudní dvůr totiž jednak rozhodl, že dotčený poplatek byl výrobcům a dovozcům prostředků pro záznam a rozmnožování [11] uložen zákonem, který stanovil jeho výši, a jednak, že tento poplatek je určen k financování spravedlivé náhrady škody způsobené nerespektováním práv na rozmnožování ve prospěch jejich nositelů [12]. Podle Soudního dvora přitom „spravedlivá odměna není přímou protihodnotou žádné služby, neboť má souvislost s újmou, která těmto nositelům práv vznikla v důsledku rozmnožení jejich chráněných děl bez jejich svolení“ [13].

38. V důsledku toho je v projednávané věci zásadní uvést, že se analýza týká odměny autorů za sdělování jejich děl veřejnosti, a nikoli spravedlivé náhrady škody, která vyplývá z šíření jejich děl. Jsou-li tedy stanovení a výběr této odměny stanoveny zákonem, nelze jejich režim z hospodářského hlediska, který upřesním dále [14], postavit naroveň režimu, který Soudní dvůr posuzoval v rozsudku SAWP.

39. Za těchto podmínek navrhuji Soudnímu dvoru, aby použil z tohoto rozsudku pouze způsob analýzy jednotlivých plnění uskutečněných mezi nositeli autorských práv a koncovým uživatelem za účasti společnosti pověřené výběrem a rozdělováním poplatků autorům.

40. Ohledně pojmu „poskytnutí služby“ lze tak zaprvé úvodem připomenout, že v čl. 24 odst. 1 směrnice o DPH je tento pojem vymezen pouze jako protiklad k pojmu „dodání zboží“ [15].

41. Zadruhé, jak Soudní dvůr uvedl v rozsudku SAWP, před otázkou, zda poskytnutí služby může spočívat v postoupení nehmotného majetku, je třeba posoudit, zda je takové plnění uskutečněno za úplatu. Podle čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice o DPH totiž proto, aby takové poskytnutí služby spadalo pod tuto směrnici, musí být uskutečněno v každém případě za úplatu [16]. V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že podle ustálené judikatury je poskytování služeb uskutečněno „za úplatu“ ve smyslu směrnice o DPH pouze tehdy, pokud mezi poskytovatelem a příjemcem existuje právní vztah, v jehož rámci jsou vzájemně poskytnuta plnění, přičemž odměna obdržená poskytovatelem představuje skutečnou protihodnotu služby poskytnuté příjemci [17]. Soudní dvůr rozhodl, že tomu tak je, existuje-li přímá souvislost mezi poskytnutou službou a získanou protihodnotou a pokud zaplacené částky představují skutečné protiplnění za individualizovatelnou službu poskytnutou v rámci takového právního vztahu [18].

42. Zatřetí, „[č]lánek 25 směrnice o DPH obsahuje demonstrativní výčet tří různých plnění, která lze kvalifikovat jako poskytnutí služby, včetně plnění podle písmene a), kterým je postoupení nehmotného majetku“ [19].

43. V projednávané věci je nesporné, že plnění dotčené v původním řízení nepředstavuje dodání zboží ve smyslu čl. 14 odst. 1 směrnice o DPH.

11 – Viz rozsudek SAWP (bod 28).

12 – Viz rozsudek SAWP (body 29 a 30).

13 – Viz rozsudek SAWP (bod 30).

14 – Viz body 45 až 47 tohoto stanoviska.

15 – Viz rozsudek SAWP (bod 20).

16 – Viz rozsudek SAWP (bod 24).

17 – Viz rozsudky SAWP (bod 25 a citovaná judikatura), jakož i ze dne 3. července 2019, UniCredit Leasing (C-242/18, EU:C:2019:558, bod 69 a citovaná judikatura).

18 – Viz rozsudek SAWP (bod 26 a citovaná judikatura).

19 – Rozsudek SAWP (bod 22).

44. Ohledně právního vztahu mezi nositelem autorského práva a koncovým uživatelem podle mého názoru z rumunských právních předpisů vyplývá, že tohoto nositele autorského práva lze kvalifikovat jako „poskytovatele služby“ i přes zásah zprostředkovatele a že uvedený nositel autorského práva pobírá odměnu ve smyslu ustálené judikatury Soudního dvora [20]. Z toho lze tudíž vyvodit, že existují vzájemná plnění mezi nositelem autorského práva, který poskytuje své dílo k dispozici uživateli, a tímto uživatelem, který mu platí poplatek, aby mohl dílo představovat veřejnosti.

45. Předkládající soud totiž uvedl, že nositelé autorských práv nemohou postoupit svá majetková práva organizacím, které jsou pověřeny na účet těchto nositelů kolektivní a kogentní správou výkonu práva na sdělování hudebních děl veřejnosti. Dodal, že před jakýmkoliv použitím chráněného repertoáru hudebních děl musí uživatelé žádat o povolení [21] za odměnu prostřednictvím nevýhradní licence v písemné formě.

46. Mimoto předkládající soud uvedl, že majetková práva náleží nositelům autorských práv podle „metodik“ sjednaných s uživateli [22] organizací pověřenou kolektivní správou jejich práv [23] a jsou předmětem výběru a rozdělování poplatků mezi nositele práv v souladu s rozhodnutími přijatými členy organizace kolektivní správy [24]. I když jsou tato rozhodnutí upravena zákonem, vybírané poplatky souvisí s poskytnutou službou ve formě paušálu nebo procenta, jak uvedly rumunská vláda a Komise ve svých vyjádřeních před Soudním dvorem [25].

47. Z toho podle mého názoru vyplývá, že nositel autorských práv získává skutečnou protihodnotu za povolení ke sdělování jeho díla veřejnosti, které uděluje koncovému uživateli, který o něj požádal, bez ohledu na to, zda za autora, který nepatří mezi jeho členy, jedná organizace kolektivní správy.

48. Domnívám se rovněž, že kolektivní správa odměny, jakož i její kvalifikace jako zákonné povinnosti nemohou zpochybnit skutečnost, že autor pobírá odměnu odpovídající užívání jeho díla, ke kterému udělil souhlas.

49. Ohledně otázky, zda lze plnění dotčené ve věci v původním řízení kvalifikovat jako „postoupení nehmotného majetku“ ve smyslu čl. 25 písm. a) směrnice o DPH, je třeba konstatovat, že i když byla stejná otázka položena ve věci, ve které byl vydán rozsudek SAWP, Soudní dvůr rozhodl, že toto není zapotřebí zkoumat, jelikož plnění dotčené v této věci nebylo uskutečněno za úplatu ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. c) této směrnice [26].

50. Soudní dvůr nicméně uvedl, že článek 25 směrnice o DPH obsahuje demonstrativní výčet tří různých plnění, která lze kvalifikovat jako poskytnutí služby, včetně plnění podle písmene a), kterým je postoupení nehmotného majetku [27].

51. Lze se tudíž domnívat, že v oblasti zdanění DPH je kvalifikace jako poskytnutí služby z hlediska článku 25 směrnice o DPH vedlejší ve vztahu ke kvalifikaci, která je vyžadována na základě čl. 2 odst. 1 písm. c).

20 – V tomto ohledu viz bod 41 tohoto stanoviska.

21 – V tomto ohledu se věc v původním řízení týkající se sdělování hudebních děl veřejnosti odlišuje rovněž od věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 3. března 1994, Tolsma (C-16/93, EU:C:1994:80), která se týkala obdobné činnosti, jelikož tato činnost spočívala v hraní hudby na veřejných komunikacích. Mimoto nebyla sjednána žádná odměna (viz body 18 až 20 tohoto rozsudku).

22 – Pro ilustraci ohledně způsobů výpočtu poplatků viz zejména rozsudek ze dne 11. prosince 2008, Kanal 5 a TV 4 (C-52/07, EU:C:2008:703, body 37 až 40), který se týkal poplatků, které se lišily v závislosti na příjmech vysílací společnosti a objemu odvysílané hudby.

23 – Z písemností ve spise vyplývá, že organizace kolektivní správy je pověřena kolektivní správou nejen odměny autorů, ale i ostatních práv, jejichž jsou její členové nositeli. Viz ustanovení § 125 odst. 2 zákona o právu autorském.

24 – Viz ustanovení § 134 odst. 2 písm. a) zákona o právu autorském.

25 – Komise odkázala na ustanovení § 131[1] odst. 2 zákona o právu autorském.

26 – Viz rozsudek SAWP (body 31 a 32).

27 – Viz rozsudek SAWP (bod 22).

52. Nicméně vzhledem k tomu, že Soudní dvůr uvedl v bodě 32 rozsudku SAWP vsuvku „i kdyby bylo možné, že nositelé práv na rozmnožování postupují nehmotný majetek ve smyslu čl. 25 písm. a) směrnice o DPH“, domnívám se, že je vhodné odstranit jakoukoli pochybnost ohledně výkladu tohoto ustanovení a upřesnit ohledně plnění dotčeného ve věci v původním řízení, že jeho předmětem je zdanění poskytnutí služby, která spočívá v „postoupení nehmotného majetku“ ve smyslu čl. 25 písm. a) směrnice o DPH.

53. Zaprvé, lze provést srovnání s čl. 59 písm. a) směrnice o DPH [28], který pro určení místa zdanitelného plnění uvádí v rámci kategorie poskytnutí služeb zejména „převod nebo postoupení autorského práva“.

54. Zadruhé, při argumentaci lze vycházet ze skutečnosti, že v rozsudku ze dne 19. prosince 2018, Komise v. Rakousko [29] Soudní dvůr rozlišoval pro účely zdanění DPH mezi jednak odměnami plynoucími z práv na následné užití a využívání jiných děl než výtvarných děl a plastik a jednak odměnou při opětném prodeji [30].

55. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že odměna plynoucí z práv na následné užití a využívání jiných děl než výtvarných děl a plastik podléhá DPH z důvodu, že tato odměna, která náleží jejich autorům, je odměnou za plnění uskutečněné za úplatu ve smyslu čl. 2 odst. 1 směrnice o DPH, odpovídající opakovanému poskytování těchto děl [31].

56. Soudní dvůr tak posoudil právo užívat duševní dílo jako výhradní právo majetkové povahy, které lze opakovaně převádět. V důsledku toho souhlasím s názorem polské vlády, podle kterého pojem „postoupení nehmotného majetku“ zahrnuje takové transakce v oblasti duševního vlastnictví, kterými je postoupeno právo užívat nehmotný majetek, jako jsou například transakce týkající se udělení licencí.

57. S ohledem na všechny tyto skutečnosti navrhuji Soudnímu dvoru, aby odpověděl na první předběžnou otázku tak, že čl. 2 odst. 1 písm. c) a čl. 25 písm. a) směrnice o DPH musí být vykládány v tom smyslu, že nositelé autorských práv k hudebním dílům poskytují služby, které spočívají v postoupení nehmotného majetku ve prospěch koncového uživatele, v projednávané věci organizátorů představení, kteří jsou oprávněni sdělovat tato díla veřejnosti, i když je poplatek za toto povolení vybírán organizací kolektivní správy jejím jménem.

58. S přihlédnutím k odpovědi na první otázku je třeba posoudit druhou otázku předkládajícího soudu.

B. Ke druhé předběžné otázce

59. Cílem druhé předběžné otázky je kvalifikovat pro účely zdanění DPH právní vztahy mezi UCMR – ADA a uživateli práv na sdělování hudebních děl veřejnosti na straně jedné a mezi UCMR – ADA a nositeli těchto práv, jejichž služby jsou poskytovány prostřednictvím UCMR – ADA, na straně druhé.

60. Podstatou otázky předkládajícího soudu je výklad článku 28 směrnice o DPH s ohledem na kritéria vymezená Soudním dvorem v jeho judikatuře, jakož i důsledky, které je třeba z toho vyvodit v oblasti fakturace z důvodu vlastností služby poskytované dotčenou organizací kolektivní správy, a sice jednak výběru odměny za autory, z nichž někteří jí neudělili obecné zmocnění ke kolektivní správě jejich práv, a jednak povinností stanovených zákonem pro výkon této správy.

28 – Ve znění změny provedené směrnicí Rady 2008/8/ES ze dne 12. února 2008 (Úř. věst. 2008, L 44, s. 11).

29 – C-51/18, EU:C:2018:1035.

30 – Viz body 36, 52 a 56 tohoto rozsudku.

31 – Viz rozsudek ze dne 19. prosince 2018, Komise v. Rakousko (C-51/18, EU:C:2018:1035, bod 54, k porovnání s body 56 a 57).

61. Použití zvláštních pravidel pro služby poskytované komisionářem, který se podílí na poskytování služeb, uvedených v článku 28 směrnice o DPH, vyžaduje, aby tento komisionář podléhal DPH a aby jednal vlastním jménem, ale na účet jiné osoby [32].

62. Kromě toho je třeba zdůraznit, že podle judikatury Soudního dvora „toto ustanovení vytváří *právní fikci dvou totožných služeb* poskytovaných postupně“ [33].

63. Ohledně postavení osoby povinné k dani lze podle mého názoru konstatovat, podobně jako rozhodl Soudní dvůr v rozsudku ze dne 4. května 2017, Komise v. Lucembursko [34], že organizace kolektivní správy je sama o sobě osobou povinnou k dani odlišnou od těch, na jejichž účet jedná, a sice autorů, kteří jsou rovněž osobami povinnými k dani. Plnění uskutečněná mezi organizací kolektivní správy a těmito autory musí být tudíž považována za plnění mezi dvěma osobami povinnými k dani, která podléhají DPH [35].

64. Ohledně role vykonávané UCMR – ADA zaprvé podotýkám, že v první předběžné otázce je uvedeno, že „*organizace kolektivní správy vybírají vlastním jménem*, ale na účet nositelů [práv k hudebním dílům], poplatky za sdělování [těchto] děl veřejnosti“ [36].

65. Zadruhé, předkládající soud uvedl ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, že „*v případě, že majetková práva náleží nositelům podle metodik sjednaných mezi organizací kolektivní správy a uživateli*, nevýhradní povolení, které udělí organizace kolektivní správy uživateli, bude zahrnovat peněžité částky […], které *právnická osoba vybere vlastním jménem*, avšak na účet nositelů majetkových práv“ [37].

66. Zatřetí, předkládající soud zdůraznil, že autor hudebních děl má majetkové právo povolit nebo zakázat sdělování děl přímo nebo nepřímo veřejnosti, které nemůže být postoupeno organizaci kolektivní správy.

67. V důsledku toho, jak Soudní dvůr rozhodl v rozsudku Henfling a další [38], i když je na předkládajícím soudu, aby především zkoumal, jaká je povaha smluvních povinností dotčeného hospodářského subjektu vůči jeho klientům, nemění to nic na tom, že řádné fungování společného systému DPH od tohoto soudu vyžaduje, aby provedl *konkrétní ověření umožňující zjistit, zda s ohledem na všechny okolnosti projednávané věci* tento subjekt při svém poskytování služeb skutečně jednal vlastním jménem [39].

68. V projednávané věci tedy musí předkládající soud přezkoumat přesné podmínky, za kterých jednala organizace kolektivní správy bez ohledu na to, zda jednala pro některého z jejích členů či nikoli, pokud takové rozlišení nevyplývá ze zákona, který stanoví její účast. V tomto ohledu vyvozuji z písemných odpovědí na otázky položené Soudním dvorem, že nesmí dojít k záměně mezi zmocněním ve smyslu občanského práva a zmocněním uděleným některými autory ve smyslu zákona o právu autorském [40]. Ačkoli toto zmocnění přiznává postavení člena organizace kolektivní správy, nemá vliv na vztah mezi organizací kolektivní správy a koncovým uživatelem při výběru poplatků, které náleží nositelům autorských práv za užívání jejich hudebních děl pro účely jejich sdělování veřejnosti.

32 – Viz rozsudek Henfling a další (bod 38), ve kterém je připomenuto rozlišení mezi komisionářem a mandatářem. Mandatář jedná *jménem a* na účet *jiné osoby*.

33 – Viz rozsudek Henfling a další (bod 35). Kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska. Viz rovněž bod 73 tohoto stanoviska.

34 – C-274/15, EU:C:2017:333.

35 – Viz bod 82 tohoto rozsudku.

36 – Kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska.

37 – Kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska. Pro srovnání viz rozsudek ze dne 3. května 2012, Lebara (C-520/10, EU:C:2012:264, body 29 a 38), který se týká dalšího prodeje telefonních karet distributorem jeho vlastním jménem a na jeho vlastní účet.

38 – Z mých rešerší vyplývá, že se jedná o jediný rozsudek, s nímž může být věc v původním řízení srovnána.

39 – Viz rozsudek Henfling a další (body 40 a 42).

40 – Viz speciálně § 125 odst. 2 zákona o právu autorském, citovaný v bodě 15 tohoto stanoviska.

69. Za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu lze proto z informací, které má Soudní dvůr k dispozici, poskytnout tomuto soudu vodítka [41] s ohledem na jednotlivá kritéria, mezi něž patří kritéria stanovená Soudním dvorem v rozsudku Henfling a další [42].

70. Je tak možné vzít v úvahu uvedení názvu organizace kolektivní správy na dokumentech předaných uživatelům při udělení licence ke sdělování děl veřejnosti, jakož i přijetí jednacího řádu organizace kolektivní správy za podmínek užívání licence těmito uživateli.

71. Domnívám se, že informace sdělené Soudnímu dvoru potvrzují, že při výběru poplatků, které náleží nositelům autorských práv, od uživatelů hudebních děl za licence, které jsou jim uděleny, UCMR – ADA nejedná jako zmocněnec nositelů autorských práv bez ohledu na to, zda jsou členy této organizace kolektivní správy či nikoli, ale jedná vlastním jménem na účet těchto nositelů.

72. Vzhledem k tomu, že podmínky použití článku 28 směrnice o DPH jsou podle mého názoru splněny, je třeba uvést důsledky, které je z toho třeba vyvodit s odkazem na zásady připomenuté Soudním dvorem zejména v rozsudku ze dne 4. května 2017, Komise v. Lucembursko [43].

73. Soudní dvůr tak jednak rozhodl, že podle právní fikce dvou totožných služeb poskytovaných postupně, kterou vytváří článek 28 směrnice o DPH, „se má za to, že subjekt, který se podílí na poskytování služeb a je komisionářem, nejprve obdrží dotčené služby od subjektu, na jehož účet jedná a který je komitentem, a poté sám tyto služby poskytne zákazníkovi“ [44]. Dále pak Soudní dvůr rozhodl, že „[v]zhledem k tomu, že článek 28 směrnice [o DPH] je součástí hlavy IV, nadepsané ‚Zdanitelná plnění‘, obě dotyčné služby spadají do působnosti DPH. Z toho vyplývá, že pokud služba, na které se subjekt podílí, podléhá DPH, právní vztah mezi tímto subjektem a subjektem, na jehož účet jedná, rovněž podléhá DPH“ [45].

74. Pro ilustraci lze uvést, že v případě „vztahu mezi podnikem, jenž vykonává činnost spočívající v přijímání sázek, a hospodářským subjektem, který se podílí na vybírání sázek sice vlastním jménem, avšak na účet uvedeného podniku“ [46], Soudní dvůr rozhodl, že „právní vztah nevzniká přímo mezi sázejícím a podnikem, na jehož účet zprostředkující subjekt jedná, ale mezi tímto subjektem a sázejícím na jedné straně a tímto subjektem a uvedeným podnikem na straně druhé“ [47]. Pro účely DPH je nicméně úloha poskytovatele služeb a plátce fiktivně vyměněna [48].

75. Ohledně konkrétních důsledků takového výkladu, na které se předkládající soud táže, sdílím konvergentní stanoviska sdělená Soudnímu dvoru zúčastněnými stranami, podle nichž organizace kolektivní správy vybírá od koncového uživatele částky, které odpovídají odměně, která náleží dotčenému autorovi, jakož i její provizi [49], včetně DPH. Jelikož tato organizace jedná vlastním jménem, je podle mého názoru v souladu s obecnou zásadou uvedenou v článku 73 směrnice o DPH

41 – K porovnání s rozsudkem Henfling a další (bod 41).

42 – Viz bod 43 tohoto rozsudku.

43 – C-274/15, EU:C:2017:333.

44 – Rozsudek ze dne 4. května 2017, Komise v. Lucembursko (C-274/15, EU:C:2017:333, bod 86 a citovaná judikatura).

45 – Rozsudek ze dne 4. května 2017, Komise v. Lucembursko (C-274/15, EU:C:2017:333, bod 87 a citovaná judikatura). Viz rovněž rozsudek ze dne 19. prosince 2019, Amărăști Land Investment (C-707/18, EU:C:2019:1136, bod 38).

46 – Rozsudek Henfling a další (bod 27).

47 – Rozsudek Henfling a další (bod 33).

48 – Viz rozsudek Henfling a další (bod 35).

49 – Jedná se o provizi placenou za výběr poplatku, sraženou z částky tohoto poplatku. Viz ustanovení § 134 odst. 2 písm. b) a e) zákona o právu autorském, citované v bodě 20 tohoto stanoviska. V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 24. listopadu 2011, Circul Globus București (C-283/10, EU:C:2011:772, bod 20).

zdanitelným základem DPH souhrn částek vybraných od koncového uživatele jako protiplnění za převod autorského práva [50], bez DPH. Jak upřesňují rumunská a polská vláda, při výběru poplatků za užívání hudebních děl je organizace kolektivní správy povinna vystavit pro organizátora představení fakturu svým jménem.

76. Pokud jde o autora, který obdržel od organizace kolektivní správy částku zaplacenou koncovým uživatelem, která odpovídá pouze poplatku, po odečtení provize placené této organizaci, včetně DPH, tento podle mého názoru podléhá dani z tohoto základu bez DPH. V praxi, jak uvádí rumunská a polská vláda, jakož i Komise ve svých písemných vyjádřeních, by to mělo vést k předání faktury autorem organizaci kolektivní správy, která se týká poplatku, který autor obdržel [51] a DPH, které tento poplatek podléhá.

77. Tato část DPH musí být totiž odpočitatelná od zdanitelného základu organizace kolektivní správy v souladu s článkem 168 směrnice o DPH. Tato organizace tak musí zaplatit pouze částku, která odpovídá části DPH dlužné z její provize placené autorem.

78. Domnívám se však, že tuto provizi by organizace kolektivní správy neměla autorovi fakturovat, jelikož jako taková nepodléhá dani z důvodu fikce provedené na základě článku 28 směrnice o DPH.

79. Za těchto podmínek se domnívám, že je plně dodržena zásada daňové neutrality, která je zásadní v oblasti DPH, jelikož tuto daň nese koncový uživatel [52], který ji zaplatil organizaci kolektivní správy z celého plnění a DPH je odvedena touto organizací a autorem.

80. V opačném případě, a sice v případě, že by organizace kolektivní správy jednala jménem nositelů autorských práv, by představovala zdanitelný základ pro tuto organizaci pouze částka obdržená za zprostředkování.

81. V takovém případě se totiž jedná o zdanitelné plnění jako jakékoli poskytnutí služby v souladu s čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice o DPH. Nositel autorského práva tedy musí odvést DPH vybranou organizací kolektivní správy u koncového uživatele. Odečte DPH dlužnou této organizaci za zprostředkování, které mu fakturovala.

82. S přihlédnutím ke všem těmto skutečnostem se domnívám, že lze předkládajícímu soudu odpovědět tak, že článek 28 směrnice o DPH musí být vykládán v tom smyslu, že pokud se organizace kolektivní správy podílí vlastním jménem, ale na účet nositelů autorských práv k hudebním dílům, na výběru poplatků, které jim náleží za povolení užívat jejich dotčená díla na veřejnosti, má se za to, že tito nositelé poskytují tuto službu organizaci kolektivní správy a že tato organizace poskytuje tutéž službu koncovému uživateli. V takovém případě organizace kolektivní správy vystaví faktury svým jménem koncovému uživateli, do kterých zahrne celkovou částku, kterou od něj vybrala, včetně DPH. Nositelé autorských práv musí vystavit faktury včetně DPH za službu poskytnutou z titulu poplatku organizaci kolektivní správy pro účely odpočtu této daně.

50 – Upřesňuji, že výraz „postoupení práv“ zahrnuje v projednávané věci plnění, která spadají do výkonu chráněného práva na zastupování.

51 – Viz poznámka pod čarou 49.

52 – Viz zejména rozsudek ze dne 3. května 2012, Lebara (C-520/10, EU:C:2012:264, body 23 až 25).

V. Závěry

83. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji odpovědět na předběžné otázky položené Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko) následovně:

1) Článek 2 odst. 1 písm. c) a čl. 25 písm. a) směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty musí být vykládány v tom smyslu, že nositelé autorských práv k hudebním dílům poskytují služby, které spočívají v postoupení nehmotného majetku ve prospěch koncového uživatele, v projednávané věci organizátorů představení, kteří jsou oprávněni sdělovat tato díla veřejnosti, i když je poplatek za toto povolení vybírán organizací kolektivní správy jejím jménem.

2) Článek 28 směrnice 2006/112 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud se organizace kolektivní správy podílí vlastním jménem, ale na účet nositelů autorských práv k hudebním dílům, na výběru poplatků, které jim náleží za povolení užívat jejich dotčená díla na veřejnosti, má se za to, že tito nositelé poskytují tuto službu organizaci kolektivní správy a že tato organizace poskytuje tutéž službu koncovému uživateli. V takovém případě organizace kolektivní správy vystaví faktury svým jménem koncovému uživateli, do kterých zahrne celkovou částku, kterou od něj vybrala, včetně DPH. Nositelé autorských práv musí vystavit faktury včetně DPH za službu poskytnutou z titulu poplatku organizaci kolektivní správy pro účely odpočtu této daně.